

Erstatningsnævnet

Årsberetning

2003

Erstatningsnævnet
Borgergade 28, 2. sal, 1300 København K
Telefon 33 91 35 00 Telefax 33 91 35 40
erstatningsnaevnet@erstatningsnaevnet.dk
www.erstatningsnaevnet.dk

1	Indledning	5
2	Lovgrundlaget og nævnets sammensætning	5
3	Sekretariatet og sekretariatets arbejde	6
4	Talmæssige oplysninger vedrørende 2003	6
5	Nævnet og sekretariatets arbejde i 2003 i øvrigt	9
6	Hvad betaler nævnet erstatning for?	10
7	Konkrete afgørelser fra nævnet	11
7.1	Offererstatningslovens § 1 – lovens dækningsområde	11
7.1.1	Nævnets stillingtagen til om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven	11
7.1.2	Særligt om plejepersonales tilskadekomst i arbejdstiden	12
7.1.3	Direkte og indirekte skadelidte	13
7.1.4	Årsagssammenhæng	13
7.1.5	Formueskade	14
7.1.6	Straffelovsovertrædelser begået i udlandet	14
7.2	Offererstatningslovens § 6 a	16
7.2.1	Nedsættelse p.g.a. egen skyld eller accept af risiko	16
7.3	Offererstatningslovens § 7 - fradrag i erstatningen på grund af betaling fra anden side	17
7.4	Offererstatningslovens § 10	17
7.4.1	For sen anmeldelse	17
7.4.2	Krav frafaldet i retten	18
7.4.3	Ej medvirket til politiets opklaring af sagen	19
7.5	Offererstatningslovens § 11a – nævnets forpligtelser, når erstatningsspørgsmålet er afgjort ved dom	20
7.6	Offererstatningslovens § 13 – toårsfristen	21
7.7	Offererstatningslovens § 15, stk. 2, - advokatrepræsentation og dækning af udgifterne hertil	23
7.8	Erstatningsansvarslovens § 1 – andet tab	24
7.8.1	Helbredelsesudgifter	24
7.9	Erstatningsansvarslovens § 7 og § 9 – fastsættelse af erhvervsevnetabserstatning	25
7.9.1	Fastsættelse af årsløn	25
7.10	Erstatningsansvarslovens § 12 – erstatning ved død	26
7.10.1	Erstatning for begravelsesomkostninger	26
7.11	Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1 og 2, - tortgodtgørelse	27
7.11.1	Forbrydelser mod kønssædeligheden	27
7.12	Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3, – godtgørelse for ikke økonomisk skade	28
7.13	Erstatningsansvarslovens § 26a – godtgørelse til efterladte ..	30
7.14	Særligt om HIV/AIDS og straffelovens § 252, stk. 2.	31
7.15	Forældelse	32

1 INDLEDNING

Efter Erstatningsnævnets forretningsorden skal nævnet hvert år inden den 1. juli afgive en beretning til Justitsministeren om nævnets virksomhed i det foregående år. Beretningen skal offentliggøres.

Denne beretning foreligger hermed for året 2003. Beretningen redegør for nævnets sammensætning samt nævnet og sekretariatets arbejde i løbet af beretningsåret. Beretningen indeholder desuden resumé af en række konkrete afgørelser fra nævnet til belysning af nævnets praksis ved administrationen af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser – i det følgende offererstatningsloven.

Det er Erstatningsnævnets håb, at beretningen kan medvirke til at udbrede kendskabet til offererstatningsloven, og til hvordan den administreres.

Beretningen er tillige tilgængelig på Erstatningsnævnets hjemmeside www.erstatningsnaevnet.dk, hvor også beretningerne for 1999 – 2002 og en del materiale om nævnet i øvrigt er tilgængeligt.

2 LOVGRUNDLAGET OG NÆVNETS SAMMENSÆTNING

Erstatningsnævnet blev etableret i 1976. Nævnet træffer afgørelser vedrørende ansøgninger om erstatning i henhold til offererstatningsloven, lov-bekendtgørelse nr. 470 af 1. november 1985 som ændret senest ved lov nr. 35 af 21. januar 2003.

Nævnet består af tre medlemmer og har i 2003 haft følgende sammensætning:

- ❖ Landsdommer Michael Lerche (formand)
- ❖ Ankechef i Den Sociale Ankestyrelse Bo Antonsen (efter indstilling fra Socialministeren), og
- ❖ Advokat Klaus Kastrup-Larsen (efter indstilling fra Advokatrådet).

Som stedfortræder for formanden har landsdommer Otto Hedegaard Madsen været udpeget. Ankechef Karen de Brass har været udpeget som stedfortræder for ankechef Bo Antonsen og advokat Mads Krarup som stedfortræder for advokat Klaus Kastrup-Larsen.

På grund af ankechef Bo Antonsens forfald har ankechef Karen de Brass fungeret i nævnet siden den 1. december 2003.

Nævnet har i 2003 afholdt 10 møder, hvorunder der er behandlet omkring 175 sager. Nævnets medlemmer har herudover modtaget omkring 620 sager i cirkulation, jf. nedenfor under punkt 3.

3 SEKRETARIATET OG SEKRETARIATETS ARBEJDE

Sagsbehandlingen i nævnet varetages af sekretariatet, hvor alle nødvendige oplysninger indhentes. Sekretariatet udarbejder et resumé af sagen og en indstilling til nævnet om sagens afgørelse. Når en indstilling er udarbejdet, vurderes den af sekretariatschefen og herefter af nævnet, enten ved cirkulation af resuméet og indstillingen blandt nævnets medlemmer eller på et møde. I henhold til forretningsordenen kan særlig oplagte sager afgøres af formanden alene uden forelæggelse for nævnet. En række sager kan desuden afgøres af sekretariatschefen alene uden forelæggelse for formanden eller nævnet. Endelig har den enkelte sagsbehandler en begrænset adgang til selv at afgøre en række nøje afgrænsede sager.

Sekretariatet ledes af sekretariatschef, cand. jur. Gerd Sinding. Sekretariatet har i 2003 desuden bestået af 2-3 juridiske fuldmægtige, 5-6 kontorfunktionærer og et antal juridiske studerende. Desuden har 2 fuldmægtige fra Justitsministeriets departement gjort delt tjeneste i nævnet ca. 1 dag om ugen hver.

Som sagkyndig konsulent vedrørende tandskader er overtandlæge, lic. odont. Jens Thorn, Esbjerg, tilknyttet nævnet.

4 TALMÆSSIGE OPLYSNINGER VEDRØRENDE 2003

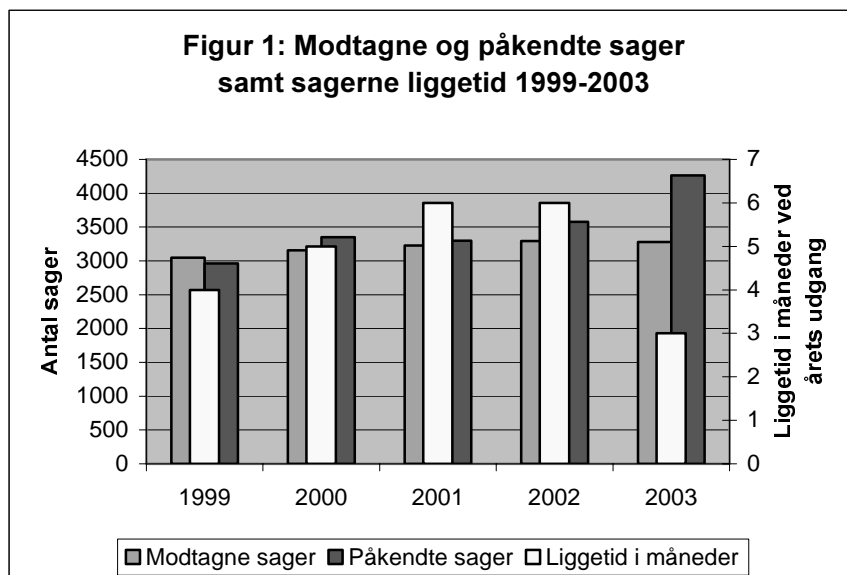
I 2003 har nævnet modtaget 3280 ansøgninger om erstatning. Det er ca. det samme antal, som nævnet modtog i 2002, jf. nedenfor figur 1.

Nævnet har i 2003 påkendt 4.262 sager mod 3.575 sager i 2002. En oversigt over sagernes fordeling på de forskellige straffelovsovertrædelser er medtaget som bilag 1 til årsberetningen.

Den betydelige stigning i antallet af påkendte sager har medført, at antallet af sager, der endnu ikke var taget under ekspedition ved udgangen af 2003 udgjorde 444 sager mod 1168 sager ved udgangen af 2002. Dette er det laveste antal uekspederede sager i nævnet siden 1996. For ansøgerne betød nedgangen i antallet af sager, der endnu ikke er taget under ekspedition, at den tid, der går, fra en sag modtages i nævnet, til den tages under ekspedition, den såkaldte liggetid, er nedsat fra omkring 6 måneder til knap 3 måneder i årets løb.

En række sager behandles efter en særlig hurtig procedure og afgøres inden for 14 dage fra modtagelsen. Dette er hovedsageligt sager, hvor erstatningsspørgsmålet er afgjort ved en dom, som nævnet i medfør af offererstatningsloven § 11a er bundet af, jf. nedenfor under afsnit 7.5. I sidste kvartal af 2003 blev omkring 24% af de sager, nævnet modtog, afgjort

på denne måde. Opgørelsen af sagernes liggetid i nævnet omfatter ikke disse sager, men alene de øvrige 76% af sagerne.

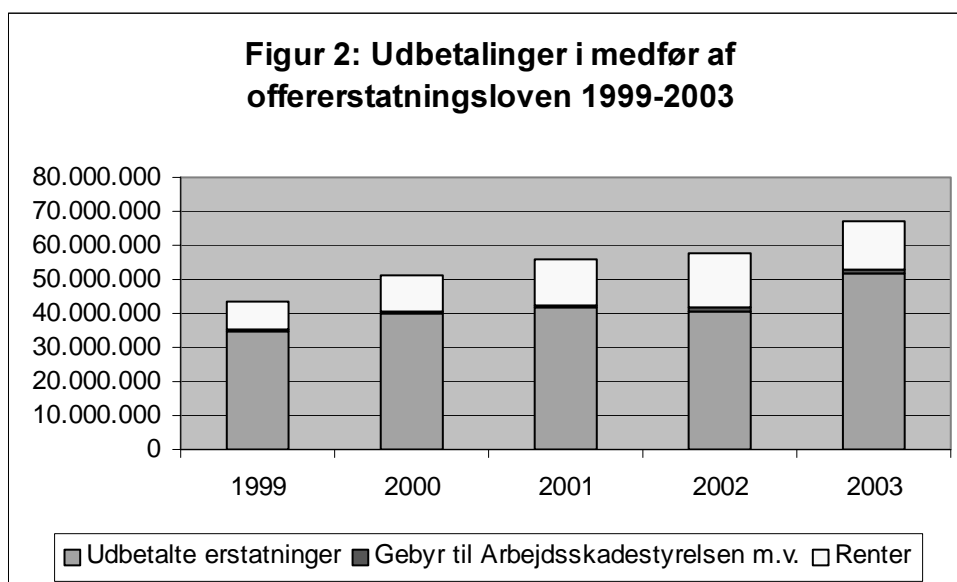
Nævnet har i 2003 meddelt afslag på erstatning i 1.425 sager svarende til omkring 33,4% af de i alt påkendte 4.262 sager. Til nærmere belysning af de meddelte afslag er som bilag 2 medtaget et skema, der illustrerer de forskellige årsager til de meddelte afslag.

Nævnet har i 2003 tilkendt erstatning med i alt 51.542.409 kr., hvortil kommer gebyrer til Arbejdsskadestyrelsen, honorarer for lægeerklæringer m.v. med i alt 1.245.913 og renter med 14.228.381 kr., således at der i medfør af offererstatningsloven i alt er udbetalt 67.016.703 kr. Heraf er det i medfør af offererstatningslovens § 17 lykkedes at inddrive 8.221.054 kr. fra skadevolderne, svarende til 12,27%.

Udviklingen i de udbetalte erstatninger i årene 1999-2003 fremgår nedenfor af figur 2. Som bilag til årsberetningen er endvidere vedhæftet bilag 3, der viser fordelingen på de enkelte poster af den udbetalte erstatning fra staten i årene 1999-2003.

Som det ses af figuren, er erstatningsudbetalingen fra staten øget betydeligt i perioden og især fra 2002 til 2003. Dette skyldes dels, at nævnet har ekspederet flere sager i 2003 end i 2002, dels de ændringer af erstatningsansvarsloven, der er blevet gennemført i de senere år. Ændringen pr. 1. januar 2002 af offererstatningslovens § 7 er en anden væsentlig årsag til stigningen. I medfør af offererstatningslovens § 7 skulle nævnet indtil 1. januar 2002 fradrage alle andre beløb, som en ansøger modtog i anledning af skaden, i erstatning fra nævnet. For skader sket den 1. januar 2002 og senere, skal nævnet alene fradrage erstatning fra skadevolderen og arbejdsskadesikringen samt erstatning for konkrete udgifter fra andre i er-

statningen fra nævnet, hvorimod erstatning i øvrigt fra private forsikringer og sociale ydelser ikke skal fradrages. Ændringerne af erstatningsansvarsloven og offererstatningsloven er trådt i kraft på forskellige tidspunkter i 2002 og 2003 og er alene gældende for skader sket efter ikrafttrædelsestidspunktet. Ændringerne er derfor endnu ikke slået fuldt igennem, og der må også i de kommende år forventes betydelige øgede erstatningsudbetalinger. Med hensyn til renter er der sket et mindre fald i udbetalingen heraf i 2003 i forhold til 2002. Dette skyldes ændringen af erstatningsansvarslovens § 16, der medfører, at erstatning efter loven først forrentes fra en måned efter, erstatningen kan kræves betalt. Til gengæld fastsættes erstatningens størrelse nu efter de satser, der er gældende, når erstatningen kan kræves betalt.

Udgifterne til Erstatningsnævnets drift udgjorde omkring 4,9 mio. kr. i 2003. Heraf udgjorde lønudgifter omkring 3,4 mio. kr. og udgifter til øvrig drift (husleje, kontorhold, medarbejderudvikling m.v.) 1,5 mio. kr. I udgifterne til øvrig drift indgår tillige en række ekstraordinære udgifter i forbindelse med nævnets flytning i marts 2003 til et billigere lejemål i Borgergade i København.

Det forventes, at nævnets bevillinger i de kommende år vil være faldende. Nævnet og nævnets sekretariat arbejder derfor til stadighed på at øge produktiviteten i nævnet. Nævnet er i den forbindelse meget opmærksom på, at dette sker, uden at kvaliteten af nævnets afgørelser forringes, ligesom det til stadighed skal sikres, at nævnets sekretariat er en arbejdsplads, der kan tiltrække og fastholde dygtige og engagerede medarbejdere.

Hovedtallene i nævnets regnskab for 2003 fremgår af skemaet nedenfor.

Regnskab 2003:			
Kr.	Løn	Øvrig drift	I alt
Indtægter	-	3.942	3.942
Udgifter	3.382.331	1.552.626	4.934.957
Resultat, brutto	-3.382.331	-1.548.684	-4.931.015
Bevilling	3.600.000	1.200.000	4.800.000
Resultat, netto	217.669	-348.684	-131.015
Videreførsel fra 2002	105.338	-	105.338
Videreføres til 2004	-	-25.677	-25.677

Man kan se mere om nævnets økonomiske forhold i Erstatningsnævnets årsrapport for 2003. Rapporten er tilgængelig via nævnets hjemmeside.

5 NÆVNET OG SEKRETARIATETS ARBEJDE I 2003 I ØVRIGT

2003 har også i øvrigt været et travlt år for nævnet og nævnets sekretariat. I marts 2003 flyttede sekretariatet som nævnt til nye lokaler i Borgergade i København, og i efteråret 2003 påbegyndtes arbejdet med udvikling af et nyt elektronisk sagsbehandlingssystem til ibrugtagning i marts 2004. I oktober 2003 blev der for første gang afholdt en temadag for sekretariatets medarbejdere med henblik på at fastlægge målene og rammerne for nævnet og sekretariatets virksomhed i fremtiden. I forlængelse af temadagen blev der fastsat en generel målsætning for nævnet, jf. nedenfor, samt en række indsatspunkter og en handlingsplan for nævnet for 2004.

De stigende krav om afrapportering vedrørende nævnets aktiviteter og økonomi har medført, at mængden af administrativt arbejde er øget betydeligt gennem de senere år. Nævnets målsætning om åbenhed medfører endvidere et større behov for opdatering af nævnets hjemmeside og kommunikation med offentligheden i øvrigt.

De opgaver, der skal varetages udover sagsbehandlingen, fylder i forvejen meget i en lille organisation som nævnets sekretariat, men har altså i 2003 fyldt endnu mere end normalt. Det er derfor overordentlig positivt, at det på trods heraf har været muligt at nedbringe liggetiden til ved årsskiftet at udgøre i gennemsnit knap 3 måneder. Nævnet håber, at den positive udvikling kan fortsætte i 2004, således at den gennemsnitlige liggetid ved årets udgang er nedbragt til ca. 6 uger for de sager, der ikke kan behandles efter den særlige hurtige procedure, der er omtalt ovenfor. Herom henvises nærmere til nævnets indsatspunkter og handlingsplan for 2004, der kan ses på nævnets hjemmeside.

Erstatningsnævnets målsætning

Opgaver

Erstatningsnævnet og nævnets sekretariat varetager behandlingen af ansøgninger om erstatning i henhold til offererstatningsloven og hertil knyttede administrative opgaver.

Vision

Erstatningsnævnet og nævnets sekretariat skal hurtigst muligt besvare enhver henvendelse og træffe korrekte og velbegrundede afgørelser om ethvert spørgsmål, der rejses over for nævnet.

Værdier

Effektiv og hurtig sagsbehandling.

Høj faglig standard.

Åbenhed og imødekommenhed.

Samarbejde, dialog og respekt for den enkelte.

6 HVAD BETALER NÆVNET ERSTATNING FOR?

Erstatningsnævnet betaler erstatning for personskade som følge af overtrædelser af straffeloven og for visse afgrænsede personlige ejendele, der er blevet ødelagt i den forbindelse. Nævnet betaler ikke i øvrigt erstatning for tingsskade bortset fra, hvis straffelovsovertrædelser er begået af den personkreds, der er nævnt i offererstatningslovens § 3, d.v.s. hovedsageligt personer, der er tvangsanbragt i institutioner under Kriminalforsorgen. Nævnet betaler ikke erstatning i forbindelse med færdselsforseelser, overtrædelse af politivedtægten og andre lovovertrædelser, der ikke er omfattet af straffeloven.

I det omfang ansøgerens krav betales af skadevolderen eller arbejdsskadeforsikringen, betaler nævnet ikke erstatning. Nævnet betaler heller ikke erstatning for konkrete udgifter, f.eks. helbredelsesudgifter og udgifter som følge af beskadiget beklædning, hvis disse udgifter dækkes af ansøgerens forsikringselskab eller andre.

I øvrigt betaler nævnet erstatning efter dansk rets almindelige regler. Det betyder, at erstatningen udmåles efter reglerne i erstatningsansvarsloven, og at nævnet har mulighed for at nedsætte erstatningen eller helt lade den bortfalde, hvis ansøgeren har udvist en egen skyld, der berettiger til det.

7 KONKRETE AFGØRELSER FRA NÆVNET

7.1 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 1 – LOVENS DÆKNINGSOMRÅDE

7.1.1 Nævnets stillingtagen til om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven

Som omtalt ovenfor betaler nævnet kun erstatning for skader, der er sket som følge af overtrædelse af straffeloven. Hvis dette spørgsmål ikke er afgjort ved dom, foretager nævnet en selvstændig vurdering af, hvorvidt den anmeldte hændelse falder indenfor straffelovens område både for så vidt angår det objektive gerningsindhold og det subjektive forsæt.

I sagen **N.J.nr. 1948/2003** afslog nævnet således at betale erstatning. Ansøger var kommet cyklende på en sti. En ukendt gerningsmand havde udspændt en hvid elledning på tværs af stien. Ansøger så ikke elledningen og kørte ind i den. Ledningen sprang ikke, og ansøger væltede på cyklen, hvorved hun pådrog sig småskrammer, ligesom hendes cykel blev ridset. Ansøger anmeldte forholdet til politiet, som ikke foretog sig yderligere i sagen. Nævnet fandt ikke, at der havde været tale om en straffelovsovertrædelse, jf. offererstatningslovens § 1, stk. 1, og afslog ansøgningen om erstatning. Nævnet undersøgte i forbindelse med sagen særligt om straffelovens § 184, § 249 eller § 252 kunne anses for overtrådt. Efter den foreliggende domspraksis kunne dette imidlertid ikke anses for at være tilfældet. Nævnet lagde ved sin afgørelse i den forbindelse vægt på, at ledningen var spændt ud over en sti, og at ansøger ikke blev påført betydelig personskade.

I sagen **N.j.nr. 1793/2003** kom en 14-årig ansøger alvorligt til skade i forbindelse med en brydekamp med sin 2 år ældre fætter. Ansøger og fætteren havde - som så mange gange tidligere - aftalt, at de skulle bryde. Der var tale om "american wrestling". Nævnet lagde til grund, at der var tale om et hændeligt uheld i forbindelse med voldsom leg, som begge parter havde indvilliget i at deltage i. Nævnet afslog derfor ansøgers ansøgning om erstatning, idet ansøger ikke havde været udsat for en straffelovsovertrædelse.

I sagen **N.J.nr. 2015/2003** havde ansøger været i solarium. Der var tale om et solarium uden betjening, hvor man selv skulle indkaste mønter for at sætte solariet i gang. Ansøger havde betalt for 12 minutter i solariet, hvilket var minimum. Mens ansøger lå i solariet, bemærkede han, at det var meget varmt, men han foretog sig ikke noget i den anledning. Den følgende nat vågnede han, fordi han havde en brændende fornemmelse i huden. Han var herefter sygemeldt i 2 dage. Dagen efter kontaktede han solariets ejer. Ejeren oplyste, at et UV-filter var blevet fjernet i solariet af en ukendt gerningsmand. Ansøger opsøgte sygehuset. Her blev det konstateret, at han var svært forbrændt i ansigtet og på overkroppen. Ansøger blev herefter sygemeldt i yderligere 8 dage. Det var oplyst i sagen, at

solarieejerens forsikringsselskab ikke fandt, at solarieejereren var erstatningsansvarlig, idet han ikke havde misligholdt sin tilsynspligt. Ejeren havde valgt at betale for creme til behandling af skaderne på ansøgers hud. Nævnet besluttede at anse forholdet for omfattet af offererstatningsloven, idet nævnet fandt, at straffeloven var overtrådt. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at der på hensynsløs måde var voldt nærliggende fare for ansøgers førlighed, jf. straffelovens § 252.

7.1.2 Særligt om plejepersonales tilskadekomst i arbejdstiden

En særlig tilfældegruppe udgør plejepersonale, der kommer til skade, fordi en patient opfører sig voldsomt eller decideret voldeligt. I disse sager foretages der sjældent politianmeldelse af institutionen, og sagerne anmeldes ofte først til Erstatningsnævnet lang tid efter episoden. Det betyder, at nævnet i disse sager ofte kun har ansøgerens egen forklaring om episoden som afgørelsesgrundlag. Selv om nævnet dispenserer fra kravet i offererstatningslovens § 10, om at episoden skal være politianmeldt, jf. nedenfor, kan disse sager derfor ofte være vanskelige at afgøre. Nævnet forsøger altid at indhente en udtalelse fra institutionens ledelse om det præcise hændelsesforløb i forbindelse med den anmeldte episode. Er episoden først anmeldt til nævnet et stykke tid efter den fandt sted, kan det dog ofte være vanskeligt at få en udtalelse fra ledelsen eller andre om det præcise hændelsesforløb, idet episoden er mere eller mindre glemt på institutionen, ligesom der ofte kan være sket udskiftninger blandt personalet, der medfører, at ingen kender nærmere til episoden. Nævnet har desuden i 2003 modtaget en række ansøgninger fra plejepersonale, der ønskede erstatning, efter at de i længere tid havde været udsat for voldsom adfærd fra en patients side. Medmindre der er tale om en konkret hændelse, der udgør en klar overtrædelse af straffeloven fra patientens side, kan nævnet ikke betale erstatning i disse sager, men må henvise ansøgeren til eventuelt at rette sit krav mod arbejdsgiverens arbejdsskade- eller ansvarsforsikringsselskab.

Et sådant tilfælde forelå i sagen **N.J.nr. 2260/2003** . Ansøger var ansat på et plejehjem og havde i en periode frem til den 11-05-2002 været udsat for voldelig adfærd fra en svært dement beboers side. Forholdet blev anmeldt til politiet den 03-09-2003 af ansøgers fagforening. Politianmeldelsen blev foretaget for at opnå mulighed for erstatning i medfør af offererstatningsloven. Politiet besluttede ikke at indlede efterforskning i sagen, da der ikke var rimelig formodning for, at efterforskning ville føre til en straffesag i anledning af det anmeldte forhold. Politiet lagde vægt på de omstændigheder, hvorunder den anmeldte vold blev forøvet, på beboerens helbredstilstand og på den lange tid, der gik, inden der blev foretaget politianmeldelse. I en erklæring fra ansøgers arbejdsgiver blev det oplyst, at volden bestod i, at ansøger var blevet klemt i hænderne, rykket i armen, nikket skaller i forbindelse med toiletbesøg, fået en albue i maven/siden, blevet sparket, slået, spyttet på, råbt nedværdigende ord til, blevet sprøjtet med vand i forbindelse med badning af beboeren, samt at beboeren var kørt ind i ansøger med sin rollator. Efter den 11-05-2002 blev ansøger sygemeldt. Ansøger kom ikke i arbejde igen. En konkret hændelse den 11-

05-2002 blev anerkendt som en arbejdsskade, men Arbejdsskadestyrelsen vurderede, at ansøger ikke var blevet påført varige psykiske mén i forbindelse med denne hændelse. I stedet forsøgte ansøger, at få skaden anerkendt som en arbejdsbetinget lidelse. I anmeldelsen til Arbejdsskadestyrelsen blev den konkrete hændelse beskrevet således: "beboeren sad på toilettet og skulle have sko på. Ansøger fortalte til beboeren, at han skulle løfte benet for at få skoen på. Ansøger sad på hug foran beboeren, da beboeren slog med flad hånd på ansøgers venstre kind. Kinden blev rød og hævet. Ansøger fik susen for ørene." Nævnet besluttede, at meddele ansøger afslag på erstatning. Nævnet fandt ikke, at hændelsen gik udover, hvad ansøger efter det oplyste om beboerens habituelle adfærdsmønster, kunne forvente. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at ansøger gennem længere tid havde været udsat for verbale og fysiske sammenstød med den pågældende beboer. Ansøger og arbejdsgiveren var bekendt med beboerens voldelige og aggressive adfærdsmønster og burde i kontakten med beboeren have taget højde herfor. Nævnets afgørelse blev truffet i medfør af offererstatningslovens §§ 1 og 6a.

En lignende sag forelå i **N.J.nr. 2288/2003**. Skaderne skete i en periode frem til maj 2002 på samme plejehjem som i sagen **N.J.nr. 2260/2003**. Forholdene blev anmeldt til politiet den 25-08-2003. Politiet besluttede som i den anden sag og med samme begrundelse ikke at indlede efterforskning i sagen. Nævnet besluttede med samme begrundelse som i den anden sag at meddele afslag på erstatning.

7.1.3 Direkte og indirekte skadelidte

Nævnet betaler som udgangspunkt kun erstatning til ansøgere, der er direkte forurettede ved en straffelovsovertrædelse. Men kan dog have været så tæt på begivenhedernes centrum, at man er erstatningsberettiget.

Dette var tilfældet i **N.j.nr. 2623/2002**. En 90-årig ansøger kom den 31-03-2002 gående arm i arm med en 88-årig veninde, da en ukendt gerningsmand pludselig greb fat i venindens taske. Som følge heraf faldt veninden og trak i den forbindelse ansøger med ned, så han slog hovedet ned i jorden. Ansøger blev indlagt på sygehuset og fik der konstateret hjernerystelse, brækket næse samt 3 flænger i ansigtet. Nævnet besluttede at anse ansøgers skader for omfattet af loven. Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at selv om ansøger som sådan ikke var direkte skadelidt, havde han været så tæt på begivenhederne, at han måtte anses som værende omfattet af loven.

Se tillige årsberetningen for 2002, afsnit 6.2.

7.1.4 Årsagssammenhæng

I sagen **N.j.nr 1904/2003** havde ansøger overrasket en tyv i sit hus. I den forbindelse opstod der håndgemæng mellem ansøger og tyven, og ansøger pådrog sig flere rifter på kroppen. 3 måneder efter indbruddet fik ansøger konstateret leverbetændelse (hepatitis B). På grundlag af de læ-

gelige oplysninger i sagen, herunder særligt om inkubationstiden for leverbetændelse, måtte nævnet lægge til grund, at ansøger var blevet smittet med leverbetændelsen i forbindelse med håndgemænet med indbrudstyven. Forholdet var derfor omfattet af loven.

I sagen **N.j.nr. 2327/2002** var gerningsmanden tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 246. Ifølge anklageskriftet havde gerningsmanden tildelt ansøger flere knytnæveslag og mindst et spark, hvorved ansøger faldt bevidstløs om og slog hovedet i asfalten. Dette medførte, at ansøger samme dag afgik ved døden som følge af svære kraniehjernelæsioner. Retten fandt, at ansøgers død skyldtes de skader, som han pådrog sig i forbindelse med faldet. Retten fandt dog ikke, at denne følge var påregnelig for gerningsmanden, hvorfor der alene blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 244. Retten udskød herefter boets erstatningskrav vedrørende begravelsesudgifter mv. til civilt søgsmål eller til afgørelse ved nævnet.

Nævnet besluttede, på trods af rettens bemærkning om manglende påregnelighed, at tilkende boet erstatning for begravelsesudgifter samt transport af afdøde til Pakistan. Nævnet tilkendte herefter, i henhold til dagældende praksis (se nedenfor, afsnit 7.10), 25.000 kr. i erstatning for begravelsesudgifter, dog med fradrag af det beløb, som det offentlige havde betalt i begraveshjælp. Herudover tilkendte nævnet 10.000 kr. i erstatning for transport af afdøde til Pakistan.

7.1.5 Formueskade

Nævnet betaler ikke erstatning for formueskade i form af tab som følge af formueforbrydelser som f.eks., bedrageri, underslæb og lignende. Nævnet erstatter alene mindre kontantbeløb og personlige effekter, ansøgeren havde på sig ved personskade i forbindelse med en straffelovsovertrædelse. Er straffelovsovertrædelsen begået af en institutionsanbragt person, betaler nævnet dog i et vist, mindre omfang erstatning for tingsskade, jf. offererstatningslovens § 3.

I **N.J.nr. 2486/2002** blev ansøger med et jernrør, en paintballpistol samt under den i situationen liggende trussel tvunget til at hæve i alt 430.000 kr. på sin bankkonto og aflevere dem til gerningsmanden. Nævnet meddelte afslag på erstatning for de frarøvede kontanter. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at der var tale om et formuetab, som der ikke er hjemmel til at erstatte efter offererstatningsloven.

7.1.6 Straffelovsovertrædelser begået i udlandet

Efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, betaler staten kun erstatning for skader, der er sket uden for Danmark i særlige tilfælde, og kun hvis ansøger har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller gør tjeneste for en dansk udenrigsrepræsentation. Erstatning kan endvidere betales til ansøgere, der har bopæl i Danmark, og som kommer til skade i forbindelse med deres erhvervsudøvelse i udlandet. Bestemmelsen er ifølge forarbejderne tiltænkt et snævert anvendelsesområde.

I sagen **N.J.nr. 2265/2002** blev ansøger, som var 14 år, voldtaget af en ukendt gerningsmand i Mozambique. Ansøgers mor var udsendt af Mellemfolkeligt Samvirke, og ansøger boede derfor også i Mozambique på skadestidspunktet. Det blev lagt til grund, at forholdet var blevet anmeldt til politiet i Mozambique.

Nævnet anså forholdet for omfattet af offererstatningsloven. Nævnet lagde vægt på, at ansøger var mindreårig og derfor ikke selv kunne bestemme, hvor hun ville bo. Hun opholdt sig i Mozambique på grund af moderens udstationering, og var derfor omfattet af den persongruppe, der er nævnt i offererstatningslovens § 1, stk. 3, sidste punktum.

Også i sagen **N.J.nr. 1707/2003** fandt nævnet, at der forelå særlige omstændigheder, der medførte, at ansøger var omfattet af offererstatningsloven. Ansøger var 9 år, da hendes mor tog hende med til Sverige. De havde først været i Polen, men tog derfra til Sverige. I Sverige sprang ansøgers mor ud fra en etageejendom med ansøger i armene. Moderen afgik ved døden, mens ansøger blev påført svær personskade. Ansøger eller hendes mor havde ikke nogen tilknytning til Sverige, men var begge danske statsborgere. Ansøger var derfor ikke berettiget til erstatning fra det svenske erstatningsnævn, der som udgangspunkt kun betaler erstatning til personer bosiddende i Sverige. Nævnet besluttede, at tilkende ansøger erstatning. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at ansøger kun var 9 år på skadestidspunktet og derfor vanskeligt kunne modsætte sig moderens beslutning om rejsen til Sverige og hendes handlinger. Derudover lagde nævnet vægt på det forhold, at ansøger var påført svære fysiske skader, og at hun ikke kunne få erstatning fra det svenske erstatningsnævn. Endelig var der ikke nogen skadevolder at tage hensyn til.

Er der tale om tilskadekomst i forbindelse med almindelige turistrejser i udlandet giver offererstatningslovens § 1, stk. 1, ikke mulighed for at betale erstatning. I dette tilfælde må man sikre sig ved tegning af rejseforsikring. Er nævnet bekendt med, at der eksisterer en ordning svarende til den danske offererstatningsordning i det land, hvor skaden er sket, oplyser nævnet tillige ansøgeren om navn og adresse på den kompetente myndighed i det pågældende land. Sker tilskadekomsten ved en straffelovsovertrædelse i et lukket dansk miljø, f.eks. i forbindelse med et lejrskoleophold, har nævnet dog i visse tilfælde anset tilskadekomsten for omfattet af offererstatningsloven.

I sagen **N.J.nr. 374/2003** fandt nævnet ikke, at ansøger var omfattet af offererstatningsloven. Ansøger havde været på campingferie i Ungarn. Under ferien blev ansøger og hans bror overfaldet af en gruppe danskere. Gruppen tildelte ansøger flere knytnæveslag, spark og slag med et vaske-redskab (stave med tværgående metal med gummi på) i hovedet og på kroppen, hvorved ansøger pådrog sig syningskrævende sår i hovedet og på halsen. Gruppen blev ved retten i Rødovre dømt for overtrædelse af straffelovens § 244. Der var først rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 245, men en tilsvarende bestemmelse fandtes ikke i Ungarn, og

der kunne derfor ikke rejses tiltale i medfør af denne bestemmelse i Danmark. Gruppen blev også dømt for vold mod ansøgers bror. Ansøger søgte om erstatning fra nævnet. Nævnet besluttede, at afslå ansøgers ansøgning. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at ansøger havde været på ferie i Ungarn som turist, og at han tilfældigt mødte skadevolderne, som også kom fra Danmark. Der var derfor ikke tale om en forbrydelse begået i et lukket dansk miljø, som det f.eks. er tilfældet, hvis volden bliver begået mellem danske deltagere i en dansk skolerejse.

Sagen **N.J.nr. 3039/2003** var en tilsvarende sag. I denne sag havde ansøger været på ferie i Bulgarien. På et diskotek blev han udsat for vold, formentlig begået af en dansk person. Forholdet blev anmeldt til politiet i Bulgarien og i Danmark. Det lykkedes ikke at finde gerningsmanden. Nævnet meddelte afslag på ansøgning om erstatning. Nævnet henviste til den samme begrundelse som i sagen N.J.nr. 374/2003 refereret ovenfor.

7.2 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 6 A

7.2.1 Nedsættelse p.g.a. egen skyld eller accept af risiko

Efter offererstatningslovens § 6 a finder dansk rets almindelige regler anvendelse ved nævnets afgørelser, herunder reglerne om nedsættelse eller bortfald af erstatningen på grund af ansøgerens medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade.

I sagerne **N.J.nr. 587/2003** og **633/2003** besluttede nævnet i medfør af offererstatningslovens § 6 a at nedsætte ansøgernes erstatning med 2/3. Ansøgerne havde i november 2000 fået et tip om, hvem der var gerningsmænd til et stort røveri. Ansøgerne opsøgte sammen med nogle uidentificerede personer "røverne". Det blev lagt til grund, at ansøgerne havde haft til hensigt at få del i byttet fra røveriet, og at de havde medbragt våben i form af baseballkøller, macheter og lignende. De to "røvere", som var på flugt, opholdt sig i en lejlighed. Da de fandt ud af, at ansøgerne var efter dem, gik de ned i et kælderrum, hvor de bevæbnede sig med henholdsvis en pistol og et maskingevær. Ude på gaden blev "røverne" mødt af ansøgerne, som gav udtryk for, at de ville tæske dem. Den ene af "røverne" skød med maskingeværet mod benene på de to ansøgere og ramte begge ansøgere i benene. Begge "røvere" blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 245. Ansøgerne nedlagde påstand om erstatning og godtgørelse i retten. Østre Landsret udtalte, at de to gerningsmænd skulle anerkende at være erstatningspligtige, men at der forelå en meget betydelig egen skyld hos ansøgerne. Østre Landsret tog ikke i øvrigt stilling til erstatningskravene. Efter det oplyste om hændelsesforløbet og under hensyn til landsrettens bemærkninger om egen skyld, besluttede nævnet, at ansøgernes erstatning skulle nedsættes med 2/3. Ansøgernes endelige erstatningskrav er endnu ikke opgjort.

7.3 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 7 - FRADRAG I ERSTATNINGEN PÅ GRUND AF BETALING FRA ANDEN SIDE

Efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, betaler nævnet ikke erstatning, hvis ansøgers skade godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning. Nævnet betaler endvidere ikke erstatning, i det omfang skaden er en arbejdsskade og godtgøres af arbejdsgiverens forsikring. Det fremgår af den nugældende arbejdsskadesikringslovs § 77 og den tidligere gældende arbejdsskadesikringslovs § 59.

For skader sket forud for den 1. januar 2002 foretages endvidere fradrag i erstatningen fra nævnet, hvis ansøgeren modtager sociale ydelser i anledning af skaden eller har tegnet ulykkesforsikring, der dækker skaden.

Nævnet træffer fortsat mange afgørelser i medfør af offererstatningslovens § 7, som den var gældende forud for den 1. januar 2002. Da disse afgørelser efter lovændringen kun har begrænset interesse, omtales de ikke nærmere her, der henvises i stedet til nævnets tidligere årsberetninger.

7.4 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 10

7.4.1 For sen anmeldelse

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er det en betingelse for at få erstatning fra staten, at straffelovsovertrædelsen er anmeldt til politiet uden unødigt ophold. Efter nævnets praksis anses dette for at være inden for 24 timer fra gerningstidspunktet.

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 2, kan bestemmelsen i stk. 1 fraviges, hvis forholdene taler for det. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis en ansøger på grund af sin tilstand, f.eks. bevidstløshed, har været ude af stand til at indgive politianmeldelse. I så fald regnes fristen for at indgive politianmeldelse først fra det tidspunkt, hvor det var muligt for ansøger at indgive anmeldelse. Også i andre tilfælde kan der på grund af sagens konkrete omstændigheder være grundlag for at se bort fra fristen. En særlig tilfældegruppe udgør i den forbindelse straffelovsovertrædelser, der begås i weekenden. I visse randområder kan der være langt til nærmeste åbne politistation og ved telefonisk henvendelse hertil vil ansøgeren, medmindre der er tale om sager af mere alvorlig karakter, som regel blive henvist til at rette henvendelse til nærmeste nærpolitistation førstkommande hverdag. Indgives politianmeldelse i disse tilfælde førstkommande hverdag, vil nævnet som regel se bort fra en eventuel overskridelse af anmeldelsesfristen. Det samme er tilfældet, hvis nævnet modtager oplysning om, at en ansøger på grund af travlhed hos politiet er henvist til at komme igen næste dag. Det er dog en forudsætning for at se bort fra fristen, at ansøger i øvrigt har taget de nødvendige forholdsregler og f.eks., har opsøgt skadestuen eller anden lægehjælp i umiddelbar forbindelse med skaden.

Frygt for repressalier er efter lovens forarbejder ikke en gyldig grund til at undlade at foretage politianmeldelse uden unødigt ophold.

Lykkes det, uanset anmeldelsen ikke er indgivet uden unødigt ophold, at identificere gerningsmanden, ser nævnet i almindelighed bort fra offererstatningslovens § 10, stk. 1.

Nævnet har ikke i 2003 behandlet principielle sager om offererstatningslovens § 10, stk. 2, der henvises i stedet til tidligere årsberetninger, særligt årsberetning 2002, afsnit 6.9, idet bemærkes, at bestemmelsens ordlyd er ændret med virkning for skader sket den 1. januar 2002 og senere.

7.4.2 Krav frafaldet i retten

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er det tillige en betingelse for at få erstatning fra staten, at ansøger under en eventuel straffesag mod skadevolderen har nedlagt påstand om erstatning i retten.

Bliver kravet ikke prøvet i forbindelse med straffesagen eller betaler skadevolderen ikke det beløb, han er blevet dømt til at betale, kan ansøger fremsende sagen til nævnet via politiet. Det er ikke nødvendigt først føre en civil sag mod skadevolderen eller at søge kravet inddrevet via fogedretten.

Dette var sket i sagen **N.J.nr. 334/2003**, hvilket efterfølgende bragte ansøgeren i en meget uheldig situation. Skadevolderen i sagen var dømt for drabsforsøg ved med knivstik, at have forsøgt at dræbe ansøger. Vestre Landsret afsagde dom den 02-07-2001. Nævnet modtog sagen den 29-01-2003. Ansøger havde i mellemtiden via sin advokat ført en civil sag mod skadevolder. I den civile sag blev der nedlagt påstand om betaling af ca. 80.000 kr. i erstatning og godtgørelse. Sagen blev forligt således, at "sagsøgte alene skal betale sagsøger godtgørelse for svie og smerte med 15.000 kr.". Skadevolder betalte 15.000 kr. til ansøger. Ansøger søgte herefter nævnet om yderligere erstatning og godtgørelse udover de 15.000 kr., ansøger havde modtaget fra skadevolderen. Nævnet afslog i medfør af offererstatningslovens § 10, stk. 1, modsætningsvis, at betale yderligere erstatning og godtgørelse. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at ansøger ved at indgå retsforlig med skadevolder havde afskåret sig fra at kræve yderligere erstatning og godtgørelse fra skadevolder, og at statens mulighed for at gøre regres mod skadevolder for krav udover retsforliget, jf. lovens § 17, herefter også var afskåret. Nævnet bemærkede overfor ansøgers advokat, at det ikke er en forudsætning for at opnå erstatning og godtgørelse i medfør af offererstatningsloven, at kravet er søgt gennemført ved et civilt søgsmål mod skadevolder.

Nævnet har ikke oplysning om, hvorvidt ansøgeren eventuelt har rejst sit krav over for advokaten eller dennes ansvarsforsikringsselskab.

7.4.3 Ej medvirket til politiets opklaring af sagen

Som nævnt ovenfor er frygt for repressalier ikke en gyldig grund til at undlade at foretage politianmeldelse uden unødigt ophold. Ligeledes er frygt for repressalier ikke en gyldig grund til ikke at medvirke til sagens opklaring. Har en ansøger ikke efter evne og i fornødent omfang medvirket ved sagens opklaring, afslår nævnet at udbetale erstatning i medfør af offererstatningslovens § 10, eller dennes analogi.

Dette var tilfældet i **N.J.nr. 2541/2002**. Ansøger havde forklaret til politiet, at han var blevet overfaldet af 3 personer. Ansøger viste tydelige tegn på at have været udsat for vold. Ansøger oplyste til politiet, at han godt kendte gerningsmændene, men at han ikke ønskede at oplyse identiteten på dem, idet han var bange for konsekvenserne. På trods af utallige opfordringer hertil fra politiets side ønskede ansøger ikke at medvirke til sagens opklaring. Nævnet besluttede at meddele ansøger afslag i medfør af offererstatningslovens § 10 eller dennes analogi. Nævnet bemærkede i forbindelse med afgørelsen, at nævnet var af den opfattelse, at en skadelidt, der søger erstatning i medfør af offererstatningsloven, har pligt til at medvirke til sagens opklaring, således at politiet kan finde frem til skadevolderen, og staten kan rette sit krav mod denne, jf. offererstatningslovens § 17.

I sagen **N.J. nr. 1601/2002** havde ansøger den 13-03-2002 anmeldt sig udsat for vold begået den 12-03-2002. Ansøger ønskede ikke at afgive nærmere forklaring til politiet. Politiet gjorde derfor ansøger opmærksom på, at efterforskningen ville blive indstillet, hvis han ikke medvirkede til sagens opklaring. Ansøger blev ligeledes gjort opmærksom på, at en eventuel ansøgning om erstatning kunne bortfalde som følge af den manglende medvirken. Ansøger fastholdt, at han ikke havde yderligere at forklare, og at han var indstillet på, at efterforskningen blev indstillet. Nævnet meddelte herefter ansøger afslag på en senere ansøgning om erstatning. Nævnets afslag skete i medfør af lovens § 10 eller dennes analogi. Nævnet anførte, at erstatning fra staten er betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet uden unødigt ophold, og at det af lovens forarbejder fremgår, jf. betænkning nr. 751/1975, side 37, at frygt for repressalier ikke er nogen undskyldningsgrund for ikke at anmelde forholdet til politiet. Nævnet lagde ved sin afgørelse afgørende vægt på, at ansøgers manglende samarbejdsvilje havde haft negativ indflydelse på politiets efterforskning med henblik på at finde gerningsmanden.

Hvis det på trods af ansøgerens manglende medvirken lykkes politiet at finde frem til en skadevolder og få denne dømt, er der tilfælde, hvor nævnet alligevel ikke betaler erstatning.

En sådan usædvanlig situation forelå i sagen **N.J.nr. 3319/2003**, hvor ansøger var blevet overfaldet af 2-3 personer samt 2 hunde. Efterfølgende blev der rejst tiltale mod en gerningsmand for overtrædelse af straffelovens § 245, ved at have sparket og slået ansøger flere gange i ansigtet og på kroppen samt at have ladet sine to hunde bide ansøger flere gange i ansigtet og på kroppen. De øvrige gerningsmænd blev ikke fundet. Ved dommen blev tiltalte "kun" dømt for overtrædelse af straffelovens § 244,

idet retten lagde til grund, at ansøger var kommet op at slå, hvorunder tiltalte havde slået ansøger, mens ansøger lå ned. Ansøger blev også sparket, efter at 1-2 uidentificerede personer var kommet til, men retten fandt det ikke godtgjort, at det var tiltalte, som havde sparket ansøger. Nævnet måtte derfor lægge til grund, at ansøger var blevet sparket af ukendte gerningsmænd. Ansøger forklarede i retten, at han ikke ønskede at udtale sig af frygt for repressalier. Han kunne dog bekræfte, at han var blevet slået af en person. Herefter var 2 andre personer kommet til, og der havde været nogle hunde, som havde bidt ham. Han bekræftede, at han forinden havde haft kontakt til gerningsmanden, som han godt kendte identiteten på. Ansøger forklarede, at han ikke var tilfreds med "noget", som han havde købt. Han ringede derfor til den pågældende, og de aftalte at mødes. Da han kom, blev han overfaldet.

Det fremgik af politiets anmeldelsesrapport, at ansøger ikke ville at medvirke til sagens opklaring. Dette gav sig udslag i, at ansøger bl.a. under en fotokonfrontation oplyste til politiet, at han ville undlade at udpege gerningsmændene, hvis deres fotos var i fotomapperne. Den domfældte gerningsmand blev kun fundet, fordi politiet i anden anledning standsede en bil, hvori han befandt sig. Ansøger havde i retten nedlagt påstand om godtgørelse for tort. Retten frifandt tiltalte for denne påstand, idet der ikke fandtes grundlag for tort i en sag af denne karakter. Ansøger blev af nævnet meddelt afslag på anden erstatning/godtgørelse i medfør af § 10 i offererstatningsloven eller dennes analogi, idet han ikke havde ønsket at medvirke til politiets opklaring af sagen. Eventuelle erstatningskrav i anledning af hundebid, blev henvist til hundenes lovpligtige ansvarsforsikring eller Foreningen af forsikringselskaber til overtagelse af lovpligtige ansvarsforsikringer (FAH).

7.5 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 11A – NÆVNETS FORPLIGTELSER, NÅR ERSTATNINGSSPØRGSMÅLET ER AFGJORT VED DOM

Efter offererstatningslovens § 11a, stk. 1, betaler nævnet erstatning i overensstemmelse med en eventuel dom om erstatningsspørgsmålet. Efter § 11a, stk. 2, gælder dette dog ikke, hvis skadevolderen har anerkendt ansøgerens erstatningskrav, og kravet derfor ikke er prøvet af retten.

Offererstatningslovens § 11a har stor praktisk betydning for nævnet. Reglen i stk. 1 er medvirkende til, at nævnet kan afgøre et stort antal sager umiddelbart i forbindelse med modtagelsen, jf. ovenfor under afsnit 4, hvorimod reglen i stk. 2 medfører, at nævnet i andre sager må foretage en selvstændig sagsbehandling, selv om erstatningsspørgsmålet har været drøftet under straffesagen.

Efter offererstatningslovens § 11a, stk. 3, kan nævnet uanset reglen i offererstatningslovens § 11a, stk. 1, tilkende en ansøger en højere erstatning end fastsat ved dommen, hvis omstændighederne taler for det.

I sagen **N.J.nr. 1423/2003** mente ansøger, at dette var tilfældet. Nævnet var imidlertid af en anden opfattelse. I sagen var tiltalte blevet dømt

for, under foregivende af at ville massere ansøger, at have berørt hendes balder, ligesom han anbragte sit lem i hendes mund. Ansøger var kun 8 år på gerningstidspunktet i april 1998. Der blev i retten nedlagt påstand om godtgørelse for tort med 20.000 kr. Tiltalte bestred kravets størrelse. Retten tilkendte ansøger 10.000 kr. Retten henviste til, at overgrebet var sket før ikrafttrædelsen af ændringslov nr. 463 af 07-06-2001. Der var tale om et retskrav, jf. offererstatningslovens § 11a, stk. 1. Nævnet tilkendte derfor i overensstemmelse med rettens afgørelse ansøger 10.000 kr. i godtgørelse for tort. Ansøgers advokat gjorde gældende, at ansøger skulle tilkendes 20.000 kr. i godtgørelse for tort. Han henviste til, at nævnet i medfør af offererstatningslovens § 11a, stk. 3, kunne tilsidesætte rettens afgørelse. Advokaten henviste i ansøgningen til nævnets N.J.nr. 1848/97 (se årsberetning 1997, side 26), hvor nævnet tilkendte godtgørelse for tort med et større beløb end tilkendt af retten. Nævnet udtalte imidlertid, at denne afgørelse ikke var truffet i medfør af offererstatningslovens § 11a, stk. 3. Sagen N.J.nr. 1848/97 vedrørte både frihedsberøvelse og et tvungent abortindgreb. Retten havde kun truffet selvstændig afgørelse for så vidt angik godtgørelse for tort i forbindelse med frihedsberøvelsen. Nævnet tog derfor selvstændigt stilling til kravet om godtgørelse for tort i forbindelse med det tvungne abortindgreb, som retten ikke havde taget stilling til. Nævnet fandt ikke den aktuelle sag var sammenlignelig med sagen N.J.nr. 1848/97, og nævnet afviste derfor at betale godtgørelse for tort med et større beløb, end det ansøger var tilkendt ved dom, jf. offererstatningslovens § 11a, stk. 1.

7.6 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 13 – TOÅRSFRISTEN

Medmindre der foreligger særlige grunde, kan Erstatningsnævnet ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået. Det følger af offererstatningsloven § 13. Fristen kan fraviges, hvis der foreligger særlige grunde, f.eks. hvis ansøger først har fået kundskab om forbrydelsen lang tid efter, at den er begået. Efter nævnets praksis regnes fristen altid først fra der foreligger endelig dom i sagen, eller, hvis sagen ikke har været behandlet ved domstolene, fra efterforskningen er afsluttet.

I nævnets tidligere årsberetninger er refereret en del afgørelser vedrørende offererstatningslovens § 13, og det er anført, at nævnet er meget tilbageholdende med at afvise en ansøgning under henvisning til offererstatningslovens § 13.

Nævnet har i 2003 haft lejlighed til at behandle en del ansøgninger indgivet efter toårsfristen. Nævnet har i den forbindelse fundet anledning til at stramme praksis noget, således at der nu meddeles afslag på ansøgninger indgivet over to år efter endelig dom eller efterforskningens afslutning, medmindre der foreligger en god undskyldning for, at ansøgningen ikke er indgivet tidligere. Dette vil sjældent være tilfældet, hvis ansøger allerede fra et tidspunkt under efterforskningen har været repræsenteret ved advokat, eller hvis det, allerede kort efter lovovertrædelsen blev begået, har været klart for ansøger, at han har lidt alvorlig personskade.

Om forældelse i medfør af 1908-loven henvises til afsnit 7.15 nedenfor.

I sagen **N.J.nr. 2666/2002** blev tiltalte den 25-03-1996 dømt for røveri, ved den 20-09-1995 at have rettet et skarpladt afkortet haglgevær mod ansøger og udtalt, at han ville have penge. Tiltalte ville vise ansøger, at haglgeværet var ladt. Dette mislykkedes imidlertid, idet to skud gik af og ramte ansøger. Ansøger var under retssagen repræsenteret ved en bi-standsadvokat. Advokaten anmodede i februar 1999 Arbejdsskadestyrelsen om en udtalelse vedrørende varigt mén, erhvervsevnetab og stationærtidspunkt. Arbejdsskadestyrelsen fremkom i april 2002 med sin udtalelse, hvoraf det fremgik, at man vurderede ansøgers méngrad til 20%, erhvervsevnetabet til 50% og stationærtidspunktet for indtrådt ca. 7 måneder efter tilskadekomsten.

Nævnet modtog ansøgning om erstatning den 16-10-2002. Nævnet besluttede at meddele ansøger afslag på erstatning i medfør af § 13 i offererstatningsloven. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at sagen var færdigbehandlet ved domstolene den 25-03-1996, men først blev fremsendt til nævnet over 6 år efter. Sagen burde være fremsendt til nævnet senest 2 år fra den 25-03-1996. Endvidere blev det tillagt betydning, at det meget hurtigt efter forbrydelsen måtte have været såvel ansøger som ansøgers advokat bekendt, at skadens omfang var betydelig.

Nævnet har ikke oplysninger om, hvorvidt ansøger efterfølgende har rejst sit krav over for advokaten eller dennes ansvarsforsikringsselskab.

I sagen **N.J.nr. 503/2003** var ansøger den 18-01-2001 udsat for et røveri på sin arbejdsplads. Forholdet blev anmeldt til politiet med det samme, ligesom skaden blev anmeldt til Arbejdsskadestyrelsen. Ansøger havde siden 10-12-2001 været repræsenteret ved advokat. Advokaten havde varetaget ansøgers interesser i forbindelse med sagens behandling i Arbejdsskadestyrelsen. Nævnet modtog først ansøgning om erstatning den 14-02-2003. Nævnet besluttede i medfør af § 13, stk. 2, i offererstatningsloven at afslå ansøgningen om erstatning, idet den var indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen var begået. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at ansøger siden den 10-12-2001 havde været repræsenteret ved advokat. Ansøgers advokat anmodede nævnet om genoptagelse af sagen under henvisning til, at ansøgningen ikke kunne fremsendes, førend en afgørelse om erstatning var truffet i arbejdsskadesagen, ligesom han henviste til, at det ikke havde nogen betydning for sagens afgørelse, at ansøgningen først var indsendt i januar 2003. Nævnet fastholdt sin afgørelse om afslag. Nævnet henviste yderligere til, at nævnet i medfør af den dagældende § 7, stk. 1, i offererstatningsloven, ikke kunne betale erstatning, hvis skaden dækkes af arbejdsgivers forsikring. Da der var tale om en arbejdsskadesag, ville nævnet således kun kunne erstatte eventuel tabt arbejdsfortjeneste samt eventuel godtgørelse for svie og smerte. Disse krav kunne behandles uafhængigt af Arbejdsskadestyrelsens afgørelse i arbejdsskadesagen, selvom en endelig vurdering af stationærtidspunktet i den dagældende erstatningsansvarslov kunne nødvendiggøre, at nævnet

selv foranledigede sagen forelagt for Arbejdsskadestyrelsen. Advokaten havde endvidere, såfremt nævnet fastholdt sit afslag, anmodet nævnet om at udmåle den erstatning, som ansøger var berettiget til i medfør af erstatningsansvarsloven. Nævnet fandt ikke grundlag for at tilkendegive, hvor stor en godtgørelse og erstatning ansøger eventuelt ville have været berettiget til, idet dette ville kræve, at nævnet realitetsbehandlede sagen.

Nævnet har ikke oplysninger om, hvorvidt ansøger efterfølgende har rejst sit krav over for advokaten eller dennes ansvarsforsikringselskab.

I **N.J.nr. 659/2003** blev ansøger den 15-12-2000 overfaldet af en ukendt gerningsmand. Ansøger anmeldte forholdet til politiet dagen efter. Nævnet modtog ansøgning om erstatning den 24-03-2003. Det vedlagte ansøgningsskema var dateret den 14-01-2001, men havde ikke tidligere været fremsendt til hverken nævnet eller politiet. Ansøger havde den 08-01-2001 fået beskikket en advokat, og denne havde fået tilsendt sagens akter fra politiet. Derudover fremgik det af sagen, at de seneste lægelige oplysninger var en tandlægeerklæring fra den 08-05-2001. Nævnet besluttede i medfør af § 13 i offererstatningsloven at afslå ansøgningen, idet den var indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen var begået. Nævnet lagde vægt på ovennævnte oplysninger og lagde derfor til grund, at kravet kunne være opgjort inden udløbet af 2-års fristen. Nævnet bemærkede, at nævnet ikke havde taget stilling til, om tilskadekomsten i øvrigt kunne anses for omfattet af offererstatningsloven.

7.7 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 15, STK. 2, - ADVOKATREPRÆSENTATION OG DÆKNING AF UDGIFTERNE HERTIL

Nævnet oplever i stigende omfang, at de advokater, der repræsenterer ansøger i retten eller i forbindelse med sagsbehandlingen i nævnet, ikke har sat sig tilstrækkeligt ind i lovgivningen. Dette medfører, at nævnet må bruge unødigt tid på at tage stilling til og afslå helt uberettigede krav. Endvidere er det nævnets erfaring, at urealistiske forventninger fra ansøgers side ofte medfører et betydeligt merarbejde for såvel nævnet som ansøgers advokat, der efterfølgende må bruge tid på at forklare, hvorfor nævnet ikke har tilkendt erstatning som ansøgt.

Et eksempel herpå forelå i sagen **N.J.nr. 1168/2002**. Ansøger blev i 1998 skudt gennem hovedet. Ved skuddet fik han kraniebrud og delvis lammelse i kroppen. Under straffesagen i Østre Landsret nedlagde ansøger ved sin bistandsadvokat påstand om erstatning og godtgørelse på i alt 1.168.000 kr. Kravet vedrørte godtgørelse for svie og smerte 45.000 kr., godtgørelse for varigt mén 374.500 kr., samt erstatning for tab af erhvervsevne 749.000 kr. Advokaten gjorde gældende, at ansøger var omfattet af personkredsen i erstatningsansvarslovens § 8. Efter denne bestemmelse beregnes erstatning for tab af erhvervsevne på grundlag af méngraden. Skadevolder anerkendte kravets størrelse i retten. Østre Landsret tilkendte i overensstemmelse hermed ansøger 1.168.000 kr. Ansøger rejste efterfølgende kravet overfor Erstatningsnævnet. Nævnet var

ikke bundet af rettens afgørelse, idet skadevolder havde anerkendt kravets størrelse, jf. offererstatningslovens § 11a, stk. 2. Nævnet anmodede herefter om en udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen. Arbejdsskadestyrelsen vurderede både méngraden og erhvervsevnetabet til 100 %. Stationærtidspunktet blev fastsat til den 29-11-1998. Ansøger modtog på skadetidspunktet forhøjet almindelig førtidspension og ernærede sig derudover som pølsemand på stærkt nedsat tid. Ansøger udnyttede hermed sin resterhvervsevne. Nævnet lagde derfor til grund, at ansøger var omfattet af erstatningsansvarslovens §§ 5-7, og at erstatning for tab af erhvervsevne skulle beregnes på grundlag af ansøgers indtægter fra arbejdet som pølsemand. Ansøgers årsløn blev herefter fastsat til ca. 26.000 kr. Ansøger var herefter berettiget til en erstatning for tab af erhvervsevne på ca. 130.000 kr. Ansøger var imidlertid som følge af tilskadekomsten overgået fra at modtage forhøjet almindelig førtidspension til at modtage højeste førtidspension. Nævnet fratrukk derfor i medfør af den dagældende offererstatningslov § 7, stk. 1, kapitalværdien af forskellen mellem de to pensionsformer, i alt ca. 190.000 kr. Da pensionens kapitalværdi oversteg den erhvervsevnetaberstatning, som kunne beregnes efter erstatningsansvarsloven, kunne nævnet ikke betale ansøger erstatning for tab af erhvervsevne. Nævnet tilkendte ansøger godtgørelse for varigt mén i alt ca. 250.000 kr. I godtgørelsen for varigt mén fratrukk nævnet i medfør af den dagældende offererstatningslovs § 7, stk. 1, kapitalværdien af invaliditets- og førtidsbeløbene, som ansøger var tilkendt som følge af tilskadekomsten. Derudover tilkendte nævnet en skønsmæssig fastsat godtgørelse for svie og smerte samt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Den samlede erstatning fra nævnet udgjorde således kun ca. 300.000 kr., mod de påståede 1.168.000 kr.

Det bemærkes særskilt, at nævnet ikke kan betale erstatning for udgift til advokat i forbindelse med sagen, for så vidt som det udførte arbejde har været overflødig, eller den fremsendte erstatningsopgørelse ikke har været egnet til at danne grundlag for nævnets udmåling af erstatning.

7.8 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 1 – ANDET TAB

7.8.1 Helbredelsesudgifter

Nævnet betaler som udgangspunkt kun erstatning til anerkendte behandlingsformer, hvortil der kan opnås offentligt tilskud. Nævnet betaler kun de udgifter, der ikke kan dækkes via den offentlige sygesikring. I forbindelse med psykologbehandling erstatter nævnet således som udgangspunkt kun den sædvanlige egenbetaling ved lægehenvist psykologbehandling, for tiden ca. 240 kr. pr. behandling. Nævnet erstatter ikke udgifter til plastikkirurgisk behandling på privatklinik, jf. sagen:

N.J.nr. 53/2003 Skadevolder havde slået ansøger i ansigtet med et nøgleknippe, hvorved ansøger pådrog sig et 8-10 cm. langt snitsår på venstre kind. Ansøger blev opereret på privatklinik for plastikkirurgi. Ansøger søgte erstatning for udgifter i forbindelse med denne behandling. Nævnet afslog at yde erstatning for udgifter til behandlingen på privatklinik, idet

behandlingen kunne være udført gratis via den offentlige sygesikrings tilbud. Nævnet henviste til ansøgers tabsbegrænsningpligt.

7.9 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 7 OG § 9 – FASTSÆTTELSE AF ERHVERVSEVNETABSERSTATNING

7.9.1 Fastsættelse af årsløn

Efter erstatningsansvarslovens § 6 fastsættes erstatning for tab af erhvervsevne blandt andet på grundlag af ansøgers årsløn. Årslønnen fastsættes i medfør af samme lovs § 7, stk. 1, som ansøgerens samlede erhvervsindtægt i det år, der går forud for datoen for skadens indtræden. Årslønnen opgøres således ikke i kalenderåret, men fra datoen for tilskadekomsten og et år bagud.

Efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, kan årslønnen dog fastsættes skønsmæssigt, når særlige indtægts- eller ansættelsesforhold eller andre særlige forhold har gjort sig gældende.

Har ansøger gennem længere tid kun haft en vag tilknytning til arbejdsmarkedet, anvender nævnet i visse tilfælde en standardårsløn på 165.000 kr. ved beregningen af erstatning for tab af erhvervsevne. Standardårslønnen kan ikke anvendes, hvis ansøger har en fast tilknytning til arbejdsmarkedet, heller ikke selv om ansøgers faktiske årsløn er lavere end standardårslønnen, jf. herved Vestre Landsrets dom af 6. oktober 1994, refereret i Forsikrings- og Erstatningsretlig domssamling, 1994, side 1440 og Vestre Landsrets dom af 14. januar 1997 ligeledes refereret i Forsikrings- og Erstatningsretlig domssamling 1997, side 75.

I sagen **N.J, nr. 2637/2000** forelå et sådant tilfælde. Ansøger blev i 1998 udsat for vold i sit hjem. Volden blev begået af en ukendt gerningsmand. Ansøger pådrog sig som følge af tilskadekomsten et erhvervsevnetab på 25%. Ansøger havde ved tilskadekomsten en møbelafsyrvingsvirksomhed og arbejdede derudover nogle timer om ugen som bogholder/sekretær. Nævnet bestemte, at der ved fastsættelsen af ansøgers årsløn skulle lægges vægt på det gennemsnitlige resultat af virksomheden før renter, men efter afskrivninger i de tre regnskabsår, der lå umiddelbart forud for tilskadekomsten. Dertil skulle lægges den indtægt, som ansøger havde haft som bogholder i det år, der gik forud for tilskadekomsten, jf. erstatningsansvarslovens § 7, stk. 1. Det var uden betydning, at den herved fremkomne årsløn var lavere end den årsløn, nævnet normalt anvender ved beregning af erhvervsevnetaberstatning for personer med ringe tilknytning til arbejdsmarkedet.

7.10 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 12 – ERSTATNING VED DØD

7.10.1 Erstatning for begravelsesomkostninger

Nævnet har i 2003 besluttet at forhøje det beløb, som nævnet efter sin praksis anser for "rimelige begravelsesomkostninger", se årsberetning 2002, afsnit 6.6., fra ca. 25.000 kr. til ca. 30.000 kr.

Det skete i sagen **N.J.nr. 1270/2003**. I denne sag blev tiltalte dømt for overtrædelse af straffelovens § 237 ved den 08-05-2002 med adskillige knivstik at have dræbt nu afdøde. Under sagen mod tiltalte nedlagde boet efter afdøde påstand om erstatning for begravelsesudgifter med 39.432,75 kr. Tiltalte anerkendte kravets størrelse, og retten tilkendte herefter boet efter ansøger 39.432,75 kr. Boet efter afdøde søgte efterfølgende nævnet om erstatning for begravelsesudgifter med samme beløb som under rets-sagen. Nævnet var ikke bundet af rettens afgørelse, idet kravet ikke var et retskrav, jf. § 11a, stk. 2, i offererstatningsloven. Efter nævnets praksis overstiger et beløb på 39.432,75 kr., hvad der kan anses for "rimelige begravelsesomkostninger". Nævnet kunne derfor ikke fuldt ud imødekomme ansøgningen. Nævnet besluttede dog, at forhøje maksimumerstatningen for "rimelige begravelsesomkostninger" til ca. 30.000 kr., mod tidligere 25.000 kr. Da boet efter afdøde havde modtaget offentlig begravelses-hjælp med 1.400 kr., der i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, skal fradrages i den erstatning, nævnet kan betale, blev boet efter afdøde tilkendt erstatning for "rimelige begravelsesomkostninger" med i alt 28.600 kr.

Ved beslutningen om at forhøje det beløb, nævnet anser for "rimelige begravelsesomkostninger", lagde nævnet vægt på dels den almindelige pris-udvikling, dels at dødsfald som følge af straffelovsovertrædelser ofte medfører en særlig situation, at begravelsesomkostningerne bliver højere end sædvanligt.

"Rimelige begravelsesomkostninger" omfatter kun udgifterne til selve begravelsen, herunder annoncering, anlæg af gravsted og bespisning af følget. Nævnet udbetaler ikke erstatning for udgifter til gravstedsvedligeholdelse, sørgetøj og transport til følget. Var afdøde hjemmehørende i udlandet, betaler nævnet udover "rimelige begravelsesomkostninger" dog også afdødes, men ikke følgets, transport til udlandet.

I sagen **N.j.nr. 1307/2003** blev gerningsmanden dømt for overtrædelse af straffelovens § 237. Afdøde, der var svensk statsborger, men boede i Danmark, blev begravet i Sverige. Nævnet tilkendte derfor efter sin praksis boet erstatning for udgift til begravelsen samt transport af afdøde til Sverige. Nævnet besluttede, at give afslag på erstatning for udgift til afdødes søsters transport fra Sverige til Danmark for at hente afdødes kiste, idet nævnet ikke har hjemmel til at erstatte sådanne udgifter. Med samme begrundelse besluttede nævnet, at give afslag på erstatning for udgift til rengøring af afdødes lejlighed i Danmark.

7.11 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26, STK. 1 OG 2, - TORTGODTGØRELSE

7.11.1 Forbrydelser mod kønssædeligheden

Ved lov nr. 463 af 7. juni 2001 blev det bestemt, at det ved fastsættelsen af godtgørelse for tort skal tillægges vægt, hvis krænkelser er begået ved en forbrydelse mod kønssædeligheden. Det følger af forarbejderne til loven, at udgangspunktet ved udmåling af godtgørelse for tort ved fuldbyrdet voldtægt er 60-70.000 kr. og omkring det halve ved forsøg på voldtægt. Lovændringen er gældende for skader sket den 1. januar 2002 og senere. Nedenfor er kun medtaget sager, hvor lovovertrædelsen, i hvert fald for en dels vedkommende, er begået den 1. januar 2002 eller senere.

N.J.nr. 2278/2002 Ansøger, der var prostitueret, havde aftalt med skadevolder, at de skulle have samleje. Ansøger havde i den forbindelse indvilget i at binde skadevolder, men havde pointeret, at hun ikke selv ville bindes. Skadevolder havde kørt ansøger ud til et hus, som var ved at blive renoveret. Han tog ansøger med ind. Her bandt han hende til en stige og trak en lærredssæk ned over hovedet på hende. Skadevolder påsatte herefter en buksebøjle på ansøgers bryster. Bøjlen havde en kæde rundt om ansøgers hals, og hver gang hun løftede hovedet gav det en voldsom smerte i brystet. Skadevolder nev tillige ansøger i brystet. Skadevolder havde nogle kanyler med, som han stak gennem ansøgers bryster. Undervejs stak han endvidere sine fingre op i skeden på ansøger. Ansøger havde den opfattelse, at manden havde onaneret. Det hele varede ca. 3½ time. Ansøger blev filmet med videokamera, men dette anså hun for at have indvilget i.

Nævnet fandt, at der var grundlag for at tilkende ansøger godtgørelse for tort, idet forholdet var seksuelt betonet, og der havde været tale om frihedsberøvelse. Nævnet tilkendte ansøger 35.000 kr. i godtgørelse for tort.

Ansøger havde ved en fotokonfrontation udpeget en skadevolder. Påtale mod denne skadevolder var opgivet i henhold til retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2. Nævnet lagde imidlertid til grund, at skadevolder var ukendt, fordi ansøger kunne have trukket sin udpegning tilbage under en retssag, og det i øvrigt fandtes godtgjort, at ansøger havde været udsat for en straffelovsovertrædelse. Forholdet blev begået efter den 01-01-2002.

N.J.nr. 1901/2003 Ansøger var ude at gå en aftentur. Pludselig kom en mand løbende bag hende. Ansøger nåede ikke at vende sig, før hun blev løftet op bagfra. Manden bar hende hen til en nærliggende parkeringsplads, hvor der holdt en bil og ventede. Ved bilen stod en anden mand. Ansøger blev tvunget ind i bilen. Her blev hun holdt fast, mens den anden mand voldtog hende. Efter den fuldbyrdede voldtægt blev ansøger skubbet ud af bilen. Gerningsmændene sagde, at hun ikke skulle anmelde det til politiet. Hvis hun gjorde det, skulle de nok finde hende. Ansøger gik i chok under og efter voldtægten og var efterfølgende sygemeldt i en lang periode. Ansøgers forklaring var understøttet af tekniske spor i sagen. Ger-

ningsmændene blev ikke fundet. Nævnet besluttede, at tilkende ansøger godtgørelse for tort med 80.000 kr., jf. erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1 og 2. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at der havde været to personer om voldtægten, den meget store psykiske belastning det havde været for ansøger samt de tekniske spor i sagen. Forholdet blev begået efter den 01-01-2002.

I sagen **N.J. nr. 2275/2002** var gerningsmanden blevet dømt for overtrædelse af straffelovens §§ 218 og 224. Gerningsmanden havde på Amager Torv i København befølt og suttet på forurettedes lem. Forurettede befandt sig på grund af spiritusindtagelse i en tilstand, i hvilken han var ude af stand til at modsætte sig handlingen. Gerningsmanden blev desuden dømt for overtrædelse af straffelovens § 232 ved at have krænket blufærdigheden og givet offentlig forargelse. Det fremgik af sagen, at det netop var forbipasserende, der havde tilkaldt politiet. Nævnet tilkendte forurettede 20.000 kr. i tortgodtgørelse som bestemt ved dom af 16-01-2003 fra Københavns Byret.

I sagen **N.j.nr. 2319/2002** var gerningsmanden blevet dømt for overtrædelse af straffelovens §§ 222 og 224. Gerningsmanden havde i perioden fra den 1. november 2001 til den 27. januar 2002 haft 3 samlejer med ansøger, ligesom han i 2 tilfælde havde slikket på ansøgers kønsdele. Gerningsmanden og ansøger havde lært hinanden at kende over internettet i september 2001 og havde i den forbindelse aftalt at mødes. Gerningsmanden, som var 24 år, var klar over, at ansøger kun var 13 år. Det fremgik af sagen, at ansøger hverken intellektuelt, sprogligt eller motorisk var alderssvarende udviklet, samt at hun havde et lavt selvværd. Nævnet tilkendte ansøger 20.000 kr. i tort under henvisning til, at en del af forholdet var begået efter den 1. januar 2002.

I sagen **N.j.nr. 917/2003** var ansøger den 20-12-2002 udsat for en meget grov blufærdighedskrænkelse, idet hun på vej hjem fra en veninde blev antastet af en ukendt mand. Manden, der havde sine bukser nede om knæene og med den ene hånd lavede bevægelser frem og tilbage på sit lem, sagde til ansøger, at han "ville kneppe hende", hvorefter han tog fat i ansøgers trøje. Manden holdt herefter sin krop tæt ind til ansøger, mens han lavede cirkulære bevægelser med sit underliv. Nævnet tilkendte ansøger 20.000 kr. i tort som ansøgt.

7.12 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26, STK. 3, – GODTGØRELSE FOR IKKE ØKONOMISK SKADE

I årsberetningen for 1997, side 27-28, findes en nærmere omtale af den dengang nye bestemmelse om godtgørelse for ikke økonomisk skade i tilfælde, hvor der ikke er lidt egentlig tort. Bestemmelsen trådte i kraft den 1. juni 1997. Der foreligger efterhånden en del domspraksis vedrørende bestemmelsen. Efter forarbejderne til erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3, kan § 26, stk. 3-godtgørelse lidt forenklet kun gives,

- ❖ hvis forbrydelsen har indebåret et forsætligt særligt groft voldeligt angreb,
- ❖ hvis forbrydelsen har medført eller været egnet til at medføre alvorlig utryghed og angst hos ofret,
- ❖ hvis volden er sket ved anvendelse af våben og har medført alvorlige skader, og
- ❖ hvis forbrydelsen har en sådan grovhed, at straf udmåles til fængsel i omkring 1 år eller derover.

Med hensyn til alvorlige skader forstås dette efter nævnets praksis normalt således, at forurettede enten skal have været sygemeldt fra sit arbejde gennem længere tid eller have undergået behandling ud over den kortvarige krisebehandling særligt ofre for røveri normalt tilbydes.

Kravet om 1 års fængsel kan fraviges, hvis tiltalte for eksempel er meget ung eller har en reststraf, eller der foreligger andre ganske særlige omstændigheder vedrørende skadevolder, der medfører, at gerningsmanden straffes med en mildere eller strengere fængselsstraf end normalt.

Normalgodtgørelsen er 10.000 kr., hvilket udtrykkeligt blev anført i forarbejderne til bestemmelsen. I forbindelse med drabsforsøg, der har medført alvorlig skade, har retspraksis dog vist en tendens til at tilkende en højere godtgørelse. Der foreligger dog ikke trykte afgørelse, hvorved der tilkendes en godtgørelse på over 25.000 kr. Højesteret har i 4 tilfælde udmålt godtgørelser efter § 26, stk. 3 (som tidligere var stk. 2) på beløb, som overstiger 10.000 kr. Det drejer sig om **U 2001.1827H** (25.000 kr. ved drabsforsøg, der medførte alvorlige skader og straf af fængsel i 8 år), **U 2001.2478H** (20.000 kr. ved drabsforsøg med alvorlige skader og straf af fængsel i 6 år), **U 2002.1991/1H** (15.000 kr. ved særlig grov, langvarig og farlig vold med varig mén til følge) og **U 2003.2085H** (20.000 kr. ved drabsforsøg med betydelige psykiske skader - tiltalte dømt til anbringelse i psykiatrisk hospital). Folketinget har i forbindelse med den seneste ændring af erstatningsansvarslovens § 26 (ved lov nr. 463 af 7. juni 2001) ikke taget afstand fra de tidligere bemærkninger om, at § 26, stk. 3-godtgørelsen normalt bør være på 10.000 kr.

I sagen **N.J.nr. 726/2003** var ansøger udsat for røveri på sit arbejde den 08-03-2001, 06-06-2001 og igen den 19-03-2002. Alle tre røverier var anmeldt til politiet. Nævnet modtog ansøgning om erstatning for alle tre røverier den 12-03-2003. Ved alle tre røverier havde gerningsmanden anvendt våben, enten kniv eller pistol, og i alle tre tilfælde blev ansøger truet. Ingen af gerningsmændene blev fundet. Det fremgik af sagen, at ansøger efter det sidste røveri i 2002, måtte sygemelde sig, og havde været sygemeldt siden. Det fremgik af de lægelige oplysninger i sagen, at ansøger som følge af alle tre røverier var blevet påført alvorlig personskade. Symptomerne var dog først kommet til udtryk efter det sidste røveri. Nævnet besluttede at udmåle en samlet godtgørelse for alle tre røverier i medfør af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3. Nævnet lagde til grund, at ansøger som følge af alle tre røverier var blevet påført alvorlig personskade, at der var anvendt våben, og at gerningsmændene til de tre

røverier kunne være blevet idømt fængsel i mindst 1 år. Nævnet besluttede herefter at tilkende ansøger 20.000 kr. i godtgørelse for alle tre røverier, jf. erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3. Sagen blev herefter forelagt Arbejdsskadestyrelsen til fastsættelse af stationærtidspunktet.

I sagen **N.J.nr. 2948/2003** blev skadevolderen dømt for med en kniv at have forsøgt at dræbe ansøger, idet skadevolder stak ansøger flere gange med kniven, hvorved der bl.a. påførtes ansøger en varig lammelse af underkroppen. Skadevolder blev idømt fængsel i 8 år. Det fremgik af sagen, at der var tale om rockerrelateret kriminalitet. Nævningene lagde til grund, at der ikke var grundlag for strafnedsættelse i medfør af straffelovens § 84, stk. 1, nr. 1 eller nr. 4. Af en lægeerklæring i sagen fremgik, at ansøger var påført en traumatisk læsion af rygmarven med senfølger i form af paraplegia. Ansøger ville sandsynligvis blive kørestolsbruger. Nævnet besluttede at tilkende ansøger en godtgørelse for ikke økonomisk skade på 25.000 kr., jf. erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at skadevolderen anvendte kniv og blev idømt 8 års fængsel for forsøg på manddrab. Derudover lagde nævnet vægt på, at ansøger var blevet påført svære, varige fysiske skader. Ansøger blev desuden tilkendt godtgørelse for svie og smerte og en foreløbig mén godtgørelse. Sagen er endnu ikke afsluttet i nævnet.

7.13 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26A – GODTGØRELSE TIL EFTERLADTE

Erstatningsansvarslovens § 26 a er en ny bestemmelse, der er indføjet i loven ved lov nr. 35 af 21. januar 2003. Bestemmelsen gælder for skader, der er indtrådt den 23. januar 2003 og senere.

Godtgørelse til efterladte ved dødsfald kommer kun på tale ved dødsfald, der er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed. Bestemmelsen vil derfor typisk finde anvendelse i tilfælde, hvor dødsfaldet er forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237, § 246 eller eventuelt § 252.

Er dødsfaldet forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237 er udgangspunktet, at der skal betales godtgørelse. Er døden derimod forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 246 eller § 252 afhænger det af en konkret vurdering af karakteren af tiltaltes handling og den lidelse eller krænkelse, som derved er påført de efterlevende, om der skal betales godtgørelse. Der kan i den forbindelse lægges vægt på, om dødsfaldet er forvoldt på en særlig brutal eller krænkende måde, om afdøde har været udsat for omfattende vold eller seksuelle krænkelse inden døden, eller om døden er forvoldt på en særlig pinefuld måde. Det kan også indgå i vurderingen, hvor "tæt" de efterladte har været på begivenhederne. Har et barn f.eks. været til stede i forbindelse med drabet på en af sine forældre, kan dette i sig selv tale for tilkendelse af godtgørelse.

Udgangspunktet for godtgørelsens størrelse ved forsætligt drab er 100.000 kr. Ved dødsfald som følge af grov uagtsomhed kan godtgørelsen fast-

sættes til et mindre beløb, idet det dog i lovens forarbejder forudsættes, at der ikke tilkendes helt bagatelagte beløb.

Godtgørelsen kan udbetales til personer, der stod afdøde særlig nær. Det vil som udgangspunkt sige afdødes efterladte ægtefælle eller samlever, mindreårige børn og, hvis afdøde var mindreårig, afdødes forældre. Ved mindreårige børn vil det som udgangspunkt være uden betydning, om barnet rent faktisk boede sammen med afdøde, og om barnet selv er i stand til at forstå de særlige omstændigheder omkring dødsfaldet, der begrundet godtgørelsen. Hjemmeboende voksne børn vil som udgangspunkt også være omfattet af bestemmelsen.

Der kan udbetales en godtgørelse i den størrelsesorden, der er omtalt ovenfor, til hver af de efterladte, som stod afdøde særlig nær.

Nævnet har indtil videre kun haft lejlighed til at tage stilling til spørgsmålet om godtgørelse i henhold til erstatningsansvarslovens § 26 a i tre sager, der alle var en del af det samme sagskompleks.

Det drejer sig om sagerne **N.J.nr 1272/2003, 1273/2003 og 1274/2003**, hvor nævnet tilkendte godtgørelse i henhold til erstatningsansvarslovens § 26 a til tre børn, hvis mor var blevet dræbt af sin ekskæreste. Det ældste af børnene, en 16-årig pige, blev tilkendt 115.000 kr. i godtgørelse. Datteren havde sovet i et værelse ved siden af det værelse, hvor moderen blev dræbt. Om morgenen ville datteren vække sin mor, der havde sovet sammen med sin ekskæreste, gerningsmanden. Datteren fandt sin mor med livsfarlige knivsåre siddende i gerningsmandens arme. Datteren fik trukket sin mor ud af værelset. Moderen var da stadig i live, og mens datteren sad og holdt hende, blev der ringet efter en ambulance. Gerningsmanden begik selvmord umiddelbart efter. Nævnet vurderede, at der var tale om et tilfælde, hvor lovens udgangspunkt på 100.000 kr. måtte fraviges. Nævnet lagde herved vægt på den meget voldsomme oplevelse, det havde været for datteren, der på det nærmeste havde overværet drabet. I overensstemmelse med ansøgningen blev den ældste datter herefter tilkendt en godtgørelse på 115.000 kr. De to mindre søskende havde ikke været til stede i forbindelse med drabet. Nævnet vurderede, at de to mindre søskende også var berettigede til godtgørelse i medfør af erstatningsansvarslovens § 26a, allerede fordi der var tale om et forsætligt drab, jf. straffelovens § 237. De to mindre søskende blev tilkendt hver en godtgørelse på 100.000 kr., idet der ikke fandtes grundlag for at fravige lovens udgangspunkt på 100.000 kr. Nævnet lagde i overensstemmelse med lovens forarbejder ikke vægt på, at det ene af de mindreårige børn ikke havde fælles bopæl med den dræbte på gerningstidspunktet.

7.14 SÆRLIGT OM HIV/AIDS OG STRAFFELOVENS § 252, STK. 2.

I nævnets årsberetning for 2002, afsnit 6.16, omtales en sag, **N.J.nr. 1631/2001**, hvor nævnet selv skulle tage stilling til, om straffelovens §

252, stk. 2, som denne var affattet ved lov nr. 431 af 1. juni 1994, omfattede en sag, hvor en norsk kvinde var blevet smittet med HIV under en ferie i Danmark. Nævnet vurderede, at dette var tilfældet. På grundlag af to konkrete sager har nævnet imidlertid ændret praksis på området i 2003.

Anklagemyndigheden havde ikke i N.J.nr. 1631/2002 taget stilling til, om der kunne rejses tiltale mod skadevolderen, idet skadevolderen var afgået ved døden. Dette var ikke tilfældet i sagerne **N.j.nr. 3042/2001 og 3043/2001**, hvor 2 kvinder var blevet smittet med HIV i forbindelse med frivilligt samleje med den samme mand. Manden, der var bekendt med, at han var smittet med HIV, blev sigtet for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 2, som denne var gældende på tidspunktet for samlejerne. På grund af tvivl om, hvorvidt den dagældende § 252, stk. 2, i straffeloven kunne finde anvendelse på de pågældende forhold, blev sagen forelagt Rigsadvokaten.

Af straffelovens § 252, stk. 2, som den var affattet på gerningstidspunktet, fremgik, at der skulle være tale om smitte med en "livstruende og uhelbredelig sygdom". I henhold til lovforslagets bemærkninger måtte dette forstås således, at der skal være en overvejende sandsynlighed for, at de personer, der smittes med sygdommen, i almindelighed vil afgå ved døden inden for et kortere åremål, dvs. inden for maksimalt 10-15 år.

Rigsadvokaten besluttede at opgive påtale mod den sigtede. Rigsadvokaten fandt ikke, at bestemmelsen kunne finde anvendelse på forholdene.

Rigsadvokaten lagde ved sin afgørelse vægt på, at de forbedrede behandlingsmuligheder for HIV-smittede havde medført, at levetidsprognosen var længere end den i forarbejderne anførte. Rigsadvokaten fandt herefter, at forudsætningerne i bemærkningerne til den tidligere gældende bestemmelse i straffelovens § 252, stk. 2, ikke længere var til stede, hvorfor der ikke var grundlag for at henføre forholdet under den tidligere bestemmelse.

Nævnet besluttede, at meddele de to ansøgere afslag efter § 1, stk. 1, i offererstatningsloven, idet det herefter ikke kunne lægges til grund, at ansøgerne havde været udsat for en straffelovsovertrædelse.

7.15 FORÆLDELSE

Under afsnit 7.7. ovenfor omtales den særlige forældelsesregel i offererstatningslovens § 13. Ved siden af denne regel gælder dels 1908-loven om forældelse, hvorefter erstatningsansvar for personskade forældes efter fem år, dels den almindelige tyveårige forældelse. Den tyveårige forældelse finder kun anvendelse, hvis skaden er bevirket ved en forbrydelse, for hvilken der under offentlig straffesag pålægges straf, jf. nedenfor.

Nævnet behandler både sager, hvor gerningsmanden aldrig er fundet, og der derfor ikke er ført nogen straffesag, og sager, hvor der foreligger dom.

Det er således forskelligt fra sag til sag, hvilke forældelsesregler der gælder.

I sagen **N.J.nr. 194/2003** var gerningsmanden (A) ansøgers stedfar. A havde i årene fra 1988 til foråret 1990 misbrugt ansøger seksuelt ved flere gange uafhængigt af hinanden at have onaneret sit kønslem mod ansøgers lår og kønsdel, befølt hende på brysterne og gnedet hende i skridtet og udenpå tøjet, ligesom ansøger skulle gnide A's kønslem. Forholdene blev anmeldt til politiet i maj 2002. Efter de regler, der var gældende om forældelse af strafansvar forud for den 1. juli 2000, var sagen strafferetligt forældet. Der blev derfor ikke rejst tiltale i sagen. Ansøger søgte nævnet om godtgørelse for tort. Nævnet lagde til grund, at ansøger havde været udsat for de omtalte overgreb. Nævnet besluttede i medfør af 1908-loven om forældelse af visse fordringer § 1, nr. 5, at meddele ansøger afslag, idet sagen var erstatningsretligt forældet. Nævnet lagde vægt på, at forældelse i medfør af 1908-loven indtræder efter 5 år, medmindre skaden er bevirket ved en forbrydelse, for hvilken der under offentlig straffesag pålægges straf, jf. lovens § 1, nr. 5. Idet der ikke var afsagt dom i sagen, var forældelsen for erstatningskravet herefter 5 år fra skadestidspunktet. Såfremt der var blevet afsagt dom mod skadevolderen, var forældelse først indtrådt efter 20 år, jf. straffelovens ikrafttrædelseslov § 16.

I sagen **N.J. nr. 841/2003**, søgte lillesøsteren til ansøgeren i N.J.nr. 194/2003 nævnet om godtgørelse for tort. Gerningsmanden (A) var den samme som i storesøsterens sag. Forholdet var anmeldt til politiet i maj 2002, og der blev afsagt dom den 18-12-2002. I forhold til lillesøsteren blev A dømt for i april 1991 at have haft anden kønslig omgang end samleje med ansøger, der på det tidspunkt var 7 år. Ansøger blev af retten tilkendt godtgørelse for tort på 15.000 kr. i anledning af forholdet. Politiet havde rejst tiltale for flere forhold begået forud for den 01-07-1990 og et forhold begået efter den 01-07-1990. Retten fandt ikke, at der var tale om en fortsat forbrydelse, og forholdene forud for den 01-07-1990 var derfor strafferetligt forældede. Der var ikke overfor nævnet rejst krav om godtgørelse for tort for forhold begået i perioden forud for den 01-07-1990. Et sådan krav havde i øvrigt været erstatningsretligt forældet som i sagen N.J.nr. 194/2003, jf. 1908-loven § 1, nr. 5.

I begge sager så nævnet bort fra fristen i OEL § 13 under hensyn til, at sagerne vedrørte seksuelt misbrug af mindreårige. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at der i straffeloven i disse typer sager nu er indført særlige forældelsesregler, således at forældelsen først løber fra skadelidte er 18 år.

I sagen **N.J. nr. 3034/2003** var gerningsmanden A ansøgers stedfarfar. Politiet rejste tiltale mod A for i tidsrummet fra 1983 til 1992 i flere tilfælde at have befølt ansøger i skridtet og på brysterne indenfor tøjet, ligesom A i flere tilfælde formåede ansøger til at røre hans erigerede lem. Derudover havde han ført sit erigerede lem ind mod ansøgers kønsdel, mens han trak hende frem og tilbage i samlejelignende bevægelser. Ansøger havde anmeldt forholdet til politiet den 01-11-2001. Sagen var ikke

strafferetlig forældet. A afgik imidlertid ved døden, inden straffesagen mod ham blev ført. Ansøger rejste krav om godtgørelse for tort overfor nævnet. Idet gerningsmanden ikke blev dømt, var forældelsesfristen for kravet om godtgørelse i medfør af 1908-loven om forældelse af visse fordringer 5 år. Nævnet besluttede at se bort fra, at kravet var erstatningsretlig forældet, idet nævnet ikke fandt, at ansøger skulle "bære risikoen" for skadevolderens død. Nævnet lagde til grund, at såfremt A var blevet dømt, var ansøger blevet tilkendt godtgørelse for tort. Nævnet tilkendte i overensstemmelse med ansøgningen godtgørelse for tort på 25.000 kr.

København den 17. april 2004

M. Lerche